

Wisława Szymborska

PESMI

KONEC IN ZAČETEK

Po vsaki vojni
mora kdo pospraviti.
Tudi zasilen red
se sam ne naredi.

Nekdo mora odriniti ruševine
na robove cest,
da bi mogli peljati skozi
vozovi, polni trupel.

Nekdo se mora pogrezniti
v blato in pepel,
v posteljne vzmeti,
v steklene drobce
in v krvave cunje.

Nekdo mora privleči tram
za oporo steni,
zastekliti okno
in nasaditi vrata na tečaje.

Fotogenično to ni
in leta so za to potrebna.
Vse kamere so se med tem že odpeljale
na drugo vojno.

Mostove je treba popraviti
in na novo zgraditi postaje.
Raztrgani bodo rokavi
od zavihovanja.

Nekdo z metlo v rokah
se še spominja, kako je bilo.
Nekdo posluša
in kima z neodtrgano glavo.
V njuni bližini
pa se že vrtijo taki,
ki jih bo to dolgočasilo.

Nekdo še včasih
izkoplje izpod grma
od rje razžrte dokaze
in jih odnese na kup odpadkov.

Tisti, ki so vedeli,
za kaj je tukaj šlo,
se morajo umakniti tistim,
ki vejo malo.
Še manj kot malo.
Nazadnje toliko kot nič.

V travi, ki je prerasla
vzroke in posledice,
mora nekdo lenobno ležati
s klasom med zobmi
in topo strmeti v oblake.

SOVRAŠTVO

Poglejte, kako je v formi,
kako dobro se drži
v našem stoletju sovrašтво.
Kako z lahkoto premaguje visoke ovire.
Kako lahko mu je – skočiti, zgrabiti.

Ni takšno kot druga čustva.
Starejše in hkrati mlajše je od njih.
Sámo rodi vzroke,
ki ga prikličejo v življenje.
Če zaspi, nikoli ne za večno.
Nespečnost mu ne jemlje moči, temveč dodaja.

Vera sem vera tja –
da le poklene na startu.

Domovina sem domovina tja –
da se le požene v tek.
Tudi pravičnost pride prav za začetek.
Potem pa drvi samo.
Sovraštvo. Sovraštvo.
Obraz mu pači skremženost
v ljubezenski ekstazi.

Ah, tista druga čustva –
hirava in mlahava.
Od kdaj pa more kakšno bratstvo
računati na množice?
Ali je sočutje kdajkoli
prvo doseglo cilj?
In dvom – koliko voljnih potegne za sabo?
Potegne samo sovraštvo, ki ve, kaj hoče.

Sposobno, razumno, zelo delavno.
Mar je treba omenjati, koliko pesmi je zložilo.
Koliko strani zgodovine oštevilčilo.
Koliko preprog iz ljudi razgrnilo
na koliko trgov, stadionih?

Ne slepimo se:
zna ustvarjati lepoto.
Sijajni so njegovi požari v črni noči.
Imenitni dimni oblaki eksplozij ob zori.
Težko je odrekati patos razvalinam
in robot humor stebru,
krepko štrlečemu iz njih.

Je mojster kontrasta
med truščem in tišino,
med rdečo krvjo in belim snegom.
Predvsem pa se nikoli ne naveliča
motiva snažnega rablja
nad umazano žrtvijo.

Vsak trenutek je pripravljeno na nove naloge.
Če mora počakati, počaka.
Pravijo, da je slepo. Slepo?
Bistre oči ostrostrelca ima
in pogumno gleda v prihodnost
– ono edino.

BUDNOST

Budnost ne zbeži,
kot zbežijo sanje.
Noben šum, noben zvonec
je ne razprši,
noben krik ne trušč
nas iz nje ne iztrga.

Motne in večpomenske
so podobe v sanjah,
kar se da razložiti
na več različnih načinov.
Budnost pomeni budnost,
to pa je večja uganka.

Za sanje so ključi.
Budnost se odpira sama
in se ne da dobro zapreti.
Iz nje se usipajo
šolska spričevala in zvezde,
iz nje padajo metulji
in duše starih likalnikov,
brezglave kape
in lobanje oblakov.
Iz tega nastaja rebus,
ki ga ni mogoče rešiti.

Brez nas ne bi bilo sanj.
Tisti, brez katerega ne bi bilo budnosti,
je neznan,
a proizvod njegove nespečnosti
je dodeljen vsakemu,
kdor se zbudi.

Niso sanje nore,
nora je budnost,
že zaradi trme,
s kakršno vztraja
pri poteku dogodkov.

V sanjah še živi
naš nedavno preminuli,
veseli se celo zdravja
in povrnjene mladosti.

Budnost položi pred nas
njegovo mrtvo telo.
Budnost se ne umakne niti za korak.

Eteričnost sanj je vzrok,
da se jih spomin zlahka otresa.
Budnosti se ni treba bati pozabe.
To je trdna stvar.
Sedi nam na vratu,
teži na srcu,
vali se pod noge.

Ni ji mogoče ubežati,
ker nas povsod spremlja.
In ni takšne postaje
na trasi našega potovanja,
kjer ne bi čakala na nas.

MAČEK V PRAZNEM STANOVANJU

Da umreš – tega ne narediš mačku.
Kaj pa naj počne maček
v praznem stanovanju.
Naj pleza po stenah.
Se mota med pohištvom.
Kot da ni tu nič spremenjeno,
pa vendar vse zamenjano.
Kot da ni nič premaknjeno,
pa vendar je razmaknjeno.
In ob večerih luč ne gori več.

Šlišijo se koraki na stopnicah,
a to niso tisti.
Roka, ki polaga ribo na krožniček,
tudi ni tista, ki je polagala prej.

Nekaj se tu ne začenja
ob običajnem času.
Nekaj se tu ne dogaja,
kot bi se moralo.
Nekdo je tukaj zmeraj bil,
potem pa je nenadoma izginil
in ga ni in ni.

Vse omare so pregledane.
Vse police pretaknjene.
Zlezel je pod preprogo.
Celo prekršil je prepoved
in razmetal papirje.

Le kaj še lahko stori.
Spi in čaka.

Naj se kar vrne,
naj se kar prikaže.
Bo že zvedel,
da se z mačkom tako ne sme.
Šel mu bo naproti,
kot da mu sploh ni do tega,
prav počasi,
na zelo užaljenih tačkah.
In nobenih skokov in mijavkov za začetek.

MORDA SE VSE TO

Morda se vse to
dogaja v laboratoriju?
Pod eno svetilko podnevi
in milijardami ponoči?

Morda smo poskusni rodovi?
Pretakani iz posode v posodo,
pretresani v retortah,
opazovani z nečim več kot z očesom,
na koncu vsak posebej
prijet s pinceto?

Morda drugače:
nobenih posegov?
Spremembe nastajajo same
v skladu z načrtom?
Igla diagrama pomalem riše
predvidene cikcake?

Morda ni doslej v nas nič zanimivega?
So kontrolni monitorji redko vključeni?
Le kadar je vojna in še to večja,
nekateri poleti nad kepico Zemlje,
ali pomembna potovanja s točke A do B?

Morda nasprotno:
uživajo tam izključno v epizodah?
Glej, majhna deklica si na velikem ekranu
šiva gumbek na rokav.

Indikatorji požvižgavajo,
osebje se zbira.
Oh, kakšno bitjece je to,
z utripajočim srčecem v sredini!
Kakšna ljubka resnoba
pri potegovanju nitke!
Nekdo navdušeno zakliče:
Obvestite Šefa,
naj pride in sam pogleda!

NIČ PODARJENEGA

Nič podarjenega, vse izposojeno.
Do ušes se utapljam v dolgovih.
Prisiljena bom s seboj
plačati zase,
za življenje dati življenje.

Tako je že to urejeno,
da je treba vrniti srce
in vrniti jetra
in vsak prst posebej.

Prepozno je, da bi pretrgala pogodbo.
Dolgovi bodo odrti z mene
skupaj s kožo.

Hodim po svetu
v množici drugih dolžnikov.
Eni bodo morali odplačati
za krila.
Drugi bodo radi ali neradi
poravnali za liste.

Na strani Dolžan
je sleherno naše tkivo.
Nobene tipalke, nobenega peclja ni,
ki bi bil dan za zmeraj.

Seznam je natančen
in vse kaže,
da nam ne bo nič ostalo.

Ne morem se spomniti,
kje, kdaj in čemu
sem dovolila odpreti zase
ta račun.

Protest zoper njega
imenujemo duša.
In to je tisto edino,
česar ni v seznamu.

VELIKA SREČA JE

Velika sreča je,
da ne vemo natanko,
na kakšnem svetu živimo.

Morali bi
obstajati zelo dolgo,
znatno dlje
od njega.

Vsaj za primerjavo
spoznati druge svetove.

Dvigniti se nad telo,
ki nič ne zna tako dobro,
kot omejevati
in delati težave.

V korist raziskavam,
jasnosti podobe
in končnim rezultatom
povzpeti se nad čas,
v katerem vse to hiti in kroži.

Iz te perspektive
pa z bogom
podrobnosti in epizode.

Štetje dni v tednu
bi se zdelo
nesmiselno početje,

vreči pismo v nabiralnik
norčija neumne mladosti,

napis »Ne hodi po travi«
nor napis.

NEKATERI IMAJO RADI POEZIJO

Nekateri –
se pravi ne vsi.
Niti ne večina vseh, temveč manjšina.
Če ne štejem šol, kjer se mora,
in samih pesnikov,
bo teh oseb – kvečjemu dve na tisoč.

Imajo radi –
a radi imamo tudi juho z rezanci,
radi imamo komplimente in modro barvo,
radi imamo staro ovratno ruto,
radi vztrajamo pri svojem,
radi božamo psa.

Poezijo –
kaj pa je to – poezija?
Marsikak neodločen odgovor
je že padel na to vprašanje.
Jaz pa ne vem in ne vem in tega se oprijemam
kot rešilne ograje.

Prevedla Rozka Štefanova